

Mirar Joanpere Massana

Sovint escoltem l'expressió "educar la mirada". I al costat del concepte s'hi poden posar signes d'exclamació o d'interrogació, perquè es tracta d'un concepte que, a vegades, no té el mateix sentit per a tots els interlocutors.

I aquesta pluralitat de sentits és possible perquè el nostre món s'ha convertit de forma accelerada aquests darrers anys en un gran recipient d'art a cel obert. El nostre entorn, allò que veiem cada dia però que no mirem, està esperant ser atrapat per l'ull de qualsevol persona, i encara més, per l'ull de qualsevol artista, per tal de ser plasmat en un oli, en un gravat o en una escultura, o per a ser l'objecte d'una instal·lació o d'una performance. I, en darrera instància, per a ser el detonant d'una idea que, passant de la potència a l'acte, es transformi en un fet artístic.

Haureu observat que he introduït un matís important en el paràgraf anterior: una cosa es veure i una altra és mirar. Mirar és un acte conscient que requereix que la nostra atenció quedi fixada en un objecte, que quedi suspesa en el temps i que en capti tots els matisos.

Mirar ens proporcionarà un munt de microexperiències estètiques, com ara descobrir el fluir tranquil d'un riu, o la serenitat i varietat d'un massís de flors, o la contemplació d'un cel ben blau o estrellat, serè o tempestuós,...o la meravella de la descoberta de la bellesa en les sales d'un centre d'art, o l'èxtasi davant unes ruïnes, o el fet de filmar amb els ulls i en una mil·lèsima de segon una pel·lícula, o...

Només cal mirar amb atenció, interès i assossec...sabent que per gaudir d'aquests entorns, cal educar la mirada. I aquesta educació s'ha de fer poc a poc, de forma continua i aprofitant totes les oportunitats que se'ns presentin en els diferents cercles, majoritàriament concèntrics, que anem traçant al llarg de la vida. Però per arribar-hi, cal que ens proporcionin, i cal que ens proporcionem, experiències sensorials suficientment potents com per a què puguem mirar el món de forma creativa.

Moltes coses es juguen en la mirada, en saber mirar i en saber veure. Per això, ens cal aprendre a mirar en profunditat i a actuar en conseqüència. També en el terreny de l'art.

Perquè, fet i fet, hi ha moltes maneres diferents de mirar. Hi ha mirades obertes, clares i expectants; hi ha mirades ennuvolades, grises i degradants; hi ha mirades amb efecte d'espill; mirades que bussegen en les profunditats; mirades que augmenten i distorsionen; mirades que interroguen, analitzen i critiquen; mirades que acullen i calmen. Hi ha diferents mirades en el temps i en l'espai. Totes hi són o hi poden ser, i cal que triem les millors aproximacions a cada instant.

Quines mirades podem fer respecte de l'obra d'en Joanpere Massana?

L'obra de Massana cal mirar-la de prop i de lluny. De prop per veure la incorporació matèrica, les capes, les textures, els objectes, el treball sobre un mateix punt. I de lluny per captar la dimensió de la jugada que ens ofereix aquest artista-poeta-recercador. Sense aquest doble joc de perspectives, l'obra de Massana no pot ser captada ni en la intensitat del seu treball ni en els missatges universals i atemporals que vol transmetre.

L'obra de Massana cal mirar-la des de l'arrelament i cap a l'envol. Des d'un arrelament a la mare Terra i tot allò que la construeix i la condiciona (sobre tot l'aigua, els núvols, la vida vegetal,...). Però també cap a l'envol líric, cap al món dels somnis i de les esperances, cap a la recerca o la reinvençió de temps o espais perduts o ignorats. Peu a terra i mirada llarga.

I l'obra de Massana cal mirar-la des de l'amor i des de la lluita. Des de l'amor pel treball constant, per la recerca, per la voluntat d'ajudar a repensar, per l'expressió fluida, per fer-se entenedor i per una terra concreta que coneix i estima. I des de la lluita de qui vol anar sempre un pel més enllà, de qui cerca noves matèries i noves expressions, de qui no ho té fàcil i, a sobre, no busca la facilitat.

Per a un espectador la projecció de la mirada sobre l'obra d'en Joanpere Massana no és fàcil, però no és impossible. Perquè és alhora exigent i embolcalladora. Perquè és alhora matèrica i feta de la tela dels somnis. Perquè és alhora concreta i creadora d'expectatives.

Massana ens mira, a través de la seva obra, amb una mirada oberta, clara i expectant; que busseja en les profunditats, però també arran; analitzadora i expectant; acollidora i exigent.

Per part nostra, la mirada sobre l'obra de Massana ens interpel·la des de la perspectiva d'un goig exigent per a l'esperit, ens amara com un senyal de civilització i ens ajuda a aconseguir el punt necessari per a comprendre el món i per a comprendre'ns (i això, a vegades, és el més difícil d'assolir).

Mireu. Mirem. Mirem-nos.

Antoni Gelonch,
Director de la Col·lecció Gelonch Viladegut,
Acadèmic d'Honor de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi